

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ВЕЛИКА Ольга Олегівна
студентка 202 групи
Навчально-наукового
Гуманітарного інституту

**ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ АНОМАЛІЙ У
ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ
(на матеріалі твору Ентоні Берджеса «Механічний
апельсин та його перекладу українською мовою)**

*Домашнє завдання з навчальної дисципліни
«Основи наукової діяльності»*

Перевірила:

кандидат філологічних наук,
ст. викладач кафедри англійської
філології і перекладу
СТРУК І.В.

Київ – 2017

ВСТУП

Одним з основних векторів сучасної науки про переклад є впорядкування питань, пов'язаних з вибором адекватних шляхів перекладу художньої літератури, і зокрема, передавання мовних аномалій. Мовна неадаптованість на сучасному етапі розвитку науки про мову є показником мовного розвитку та людської творчості, що особливо прослідковується у творах талановитого англійського письменника Джона Ентоні Берджеса Вільсона. Мовна винахідливість письменника дозволила йому створити химерну суміш циганської говірки, російського, англійського й американського сленгу, яка розкриває сутність персонажа, його соціальний статус, рівень культурного розвитку. У творах письменника мовні неадаптованості виконують важливу роль в утворенні семантичної композиції художнього тексту разом з іншими стилістичними засобами.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю нової інтерпретації мовних аномалій як функціонально значущих елементів художнього тексту на основі синтезу новітніх наукових підходів. Своєчасність подібного дослідження визначається відсутністю наукових робіт пов'язаних з перекладом мовних аномалій творів Ентоні Берджеса українською мовою.

Мета дослідження – виявлення та перекладацький аналіз стилістичних особливостей мовних аномалій у художньому тексті Ентоні Берджеса «Механічний апельсин».

Об'єктом дослідження є мовні аномалії, вилучені методом наскрізної вибірки з англійськомовного роману Ентоні Берджеса та їхні відповідники українською мовою.

Предметом дослідження виступають особливості відтворення мовних аномалій англійськомовного художнього твору українською мовою.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

1. Проаналізувати перекладознавчу та лінгвістичну літературу з питання мовних аномалій та обґрунтувати теоретичні засади їх вивчення.

2. Проаналізувати шляхи відтворення мовних аномалій з погляду перекладу.

3. Визначити особливості мовотворчості Ентоні Берджеса та функціональний статус девіантних вживань у ньому.

4. Встановити класифікаційні параметри мовних аномалій та визначити шляхи їх відтворення українською мовою.

Матеріалом дослідження є твір Ентоні Берджеса “A Clockwork Orange” та його переклад українською мовою «Механічний апельсин» виконаний Олександром Буценко.

Методи дослідження зумовлені загальною метою та конкретними завданнями роботи. У дослідженні використовується комплексна методика, що передбачає застосування загальнонаукових методів *індукції* та *дедукції*, *аналізу* та *синтезу*, як провідних і основних прийомів інвентаризації та систематизації матеріалу мови оригіналу та мови перекладу. Специфіка роботи передбачає комплексне застосування таких *методів лінгвістичного аналізу*, як: *класифікаційний аналіз* (для логічного розподілу фонографічних, лексико-семантичних, морфологічних та синтаксичних аномалій в окремі класифікації); *дистрибутивний аналіз* (для виявлення фонографічних, лексико-семантичних, морфологічних та синтаксичних прийомів творення мовних аномалій). З допомогою *контекстуального аналізу* вивчалися смислові характеристики одиниць різних рівнів та їх креативне відтворення вторинними комунікантами. *Порівняльний аналіз форми та змісту* мовних аномалій вторинного тексту з формою та змістом мовних аномалій першотвору використовувався для визначення того, як форма та смисл мовних аномалій впливають на способи та прийоми їх відтворення вторинною мовою. Метод кількісних підрахунків уможливив усебічну частотну та перекладознавчу характеристики мовних аномалій англomовних художніх творів і їх відповідників українською мовою.

Теоретичне значення роботи визначається тим, що результати проведеного дослідження уточнюють поняття мовної аномалії та способи її відтворення на обраному матеріалі дослідження.

Практичне значення роботи полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані під час розробки теоретичних та практичних курсів із загального мовознавства, зарубіжної літератури, перекладознавства. Результати цього дослідження можуть бути корисними при написанні курсових, дипломних та магістерських робіт.

Обсяг та структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та 4 додатків. Загальний обсяг роботи становить 44 сторінок + додатки, з них 37 сторінок – основного тексту. Список використаних джерел налічує 40 позицій, з них 29 – наукові праці, 2 – джерела ілюстративного матеріалу, 9 – довідкова література. Додаток А вміщує словник авторської лексики Е. Берджеса, в Додатку Б представлено діаграму способів відтворення жаргонної лексики, в Додатку В представлено діаграму способів відтворення сленгової лексики, в Додатку Г представлено діаграму способів відтворення авторської лексики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Наукові праці

1. Васильченко В.М. Типологія фразеологізмів-прокльонів за суб'єктом магічної дії / В.Н. Васильченко – К. : Національний авіаційний університет, 2013. – С. 7 – 10.
2. Волков А. А. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / А. А. Волков. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
3. Білоус О. М. Гра слів як перекладацька проблема / О. М. Білоус // Вісник Сумського державного університету. – Вип. №5. – Суми, 2005. – С. 35 – 41.

Джерела ілюстративного матеріалу

4. Ролінг Дж. К. Фантастичні звірі і де їх шукати / Дж. К. Ролінг; пер. з англ. В. Морозова. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2014. – 64 с.
5. Ролінг Дж. К. Казки барда Бідла / Дж. К. Ролінг; пер. з англ. В. Морозова. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2008. – 128 с.
6. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь / Дж. К. Ролінг; пер. з англ. В. Морозова. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2004. – 320 с.

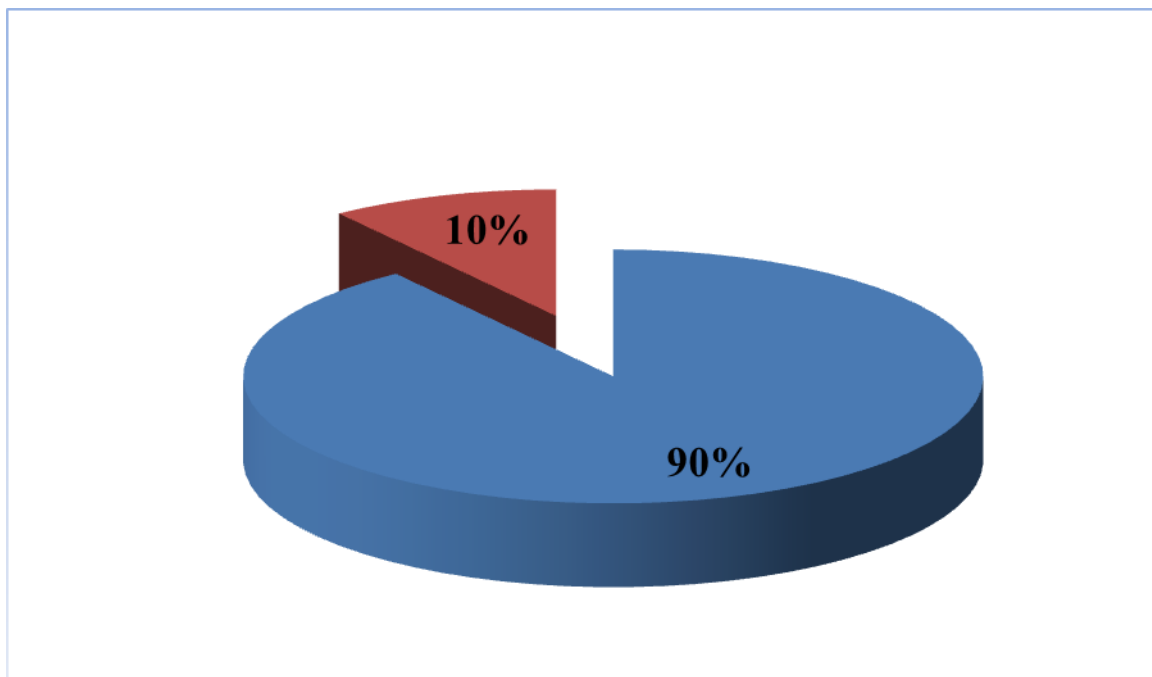
ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Словник авторської лексики Ентоні Берджеса «Механічний апельсин» у порівняльному перекладознавчому аспекті

№ п/п	Мовні аномалії	Норма оригіналу	Переклад
1	2	3	4
1.	devotchkas	girls	дівочки
2.	gazetta	newspapper	газета
3.	groody part	chest	грудь
4.	interessovated	to be interested	заінтересовал
5.	kartoffel	potato	картофельное
6.	litso	face	ліцо
7.	lomtics	slices	ломтіки
8.	malchicks	boys	мальчіки
9.	messel	thought, idea	мисль
10.	mesto	place	место
11.	nadsats	teenager	запелюшник
12.	nochy	night	ночка
13.	pishcha	meal	піща
14.	poogly	fright	іспуг
15.	pyahnitsa	alcoholic	п'яніца
16.	shoot	clown	шут
17.	skorry	quickly	бистро
18.	smotting	looking	посмотрел
19.	razdraz	anger, annoyance	раздраженіє

**Зведена картина стратегій відтворення жаргонної лексики в творі
«Механічний апельсин» україномовним перекладачем**

1. Одомашнення – 90%
2. Очуження – 10%